

Wat is afasie?

Informatie voor familie en naasten

Uw familielid of naaste is opgenomen in het ziekenhuis. Wanneer er sprake is van een hersenletsel kan het zijn dat één of meerdere onderdelen van zijn/haar taalgebruik niet meer goed functioneren, dit wordt afasie genoemd. Op dit blad krijgt u meer informatie en advies over de omgang met en benadering van iemand met afasie.

Wat is afasie?

Afasie is een taalstoornis die plotseling kan optreden ten gevolge van hersenletsel. De ernst en vorm van afasie zijn onder andere afhankelijk van de plaats en de ernst van het hersenletsel, het vroegere taalvermogen, iemands persoonlijkheid en algehele gezondheid. Anderen spreken vloeiend maar worden niet begrepen door hun gesprekspartner. Daarnaast zijn er mensen die goed kunnen spreken maar niet meer kunnen begrijpen.

Hoe ontstaat afasie?

De oorzaak van hersenletsel is vaak een bloedvataandoening (beroerte). Andere oorzaken van hersenletsel waarna afasie kan ontstaan zijn bijvoorbeeld een trauma (verwonding in de hersenen door een ongeluk) of een hersentumor. Wanneer de bloedsomloop in de hersenen wordt verstoord, sterven de hersencellen op die plaats af. Wanneer dit gebeurt in de gebieden voor het taalgebruik ontstaat er afasie.

Gevolgen van afasie?

Iemand met afasie kan moeite hebben met verschillende onderdelen van de taal. Hieronder vindt u informatie over de verschillende gevolgen.

Begrijpen: het begrijpen van de taal kan problemen geven. Uw naaste begrijpt in dit geval niet alles wat er gezegd wordt. Soms worden losse woorden niet begrepen en soms alleen lange ingewikkelde zinnen niet.

Lezen: iemand met afasie kan ook moeite hebben met het herkennen van letters en/of woorden. Hierdoor wordt tekst niet begrepen en is het niet mogelijk om een kaartje, krant of ondertiteling op televisie te lezen.

Spreken: spreken kan voor iemand met afasie verschillende problemen geven. Soms kunnen ze op geen enkele manier aangeven wat ze willen zeggen. Het kan ook zijn dat iemand de juiste

woorden niet kan vinden of verkeerde/onbegrijpelijke woorden gebruikt. Daarnaast kan het ook zijn dat ze moeite hebben met het uitspreken van woorden of met het formuleren van zinnen.

Schrijven: dezelfde moeilijkheden als bij het spreken zie je geregeld terug bij het schrijven. Hierdoor heeft het niet altijd zin om te vragen het op te schrijven als hij/zij het niet kan zeggen.

Non-verbale communicatie: bij problemen bij het vinden van woorden wordt regelmatig alternatieve communicatie ingezet, zoals een gebaar maken, iets aanwijzen of tekenen. Houdt er echter rekening mee dat dit voor iemand met afasie ook moeilijk kan zijn.

Adviezen voor de communicatie

Algemeen

- Vraag om de aandacht door bijvoorbeeld zijn/haar naam te noemen, hem/haar even aan te raken en oogcontact te maken.
- Wanneer u in aanwezigheid van iemand met afasie over hem/haar praat, betrek hem/haar dan in het gesprek. Door uw manier van spreken, uw toon, uw gezichtsuitdrukking en misschien enkele woorden vangt hij/zij meer op van de inhoud van het gesprek dan u denkt. Bovendien zal hij/zij zich anders buitengesloten voelen.
- Probeer een gesprek te voeren in een rustige ruimte. Iemand met afasie is sneller afgeleid waardoor hij/zij de draad van het gesprek kwijtraakt.
- Praat over dingen in zijn/haar onmiddellijke nabijheid, dingen die hem/haar bekend zijn en interesseren zoals hobby's, familie of huisdieren.
- Verander niet plotseling van gespreksonderwerp, het schakelen kost vaak moeite. Leid het nieuwe onderwerp duidelijk in.
- Verbeter iemand met afasie niet. Dat u hem/haar begrijpt, is belangrijker dan dat hij/zij correct spreekt.

Begrijpen

- Spreek in een rustig tempo, geef hem/haar de tijd om na te denken over wat u zegt.
- Spreek niet met meerdere mensen tegelijkertijd.
- Door in korte zinnen te spreken en het kernwoord te benadrukken, zal hij/zij u beter begrijpen. Bijvoorbeeld: "wat wil je DRINKEN?" of "heb je PIJN aan je ARM?".
- Als hij/zij u niet begrijpt kunt u eventueel het (wijs)gebaar maken, een tekening maken of het kernwoord opschrijven.
- Herhaal zo nu en dan wat je hebt gezegd en controleer of hij/zij u goed begrijpt.

Spreken

- Neem de tijd voor het gesprek en geef hem/haar de tijd om zijn/haar antwoord te formuleren en zichzelf duidelijk te maken.
- Kijk goed naar de gezichtsuitdrukking van de persoon. Hier kunt u vaak veel van aflezen.
- Komt u er samen niet uit? Stel gesloten vragen, dat zijn vragen waar je met ja/nee op antwoordt.
- Vraag of het in de ruimte staat en hij/zij het voorwerp kan aanwijzen.
- Vraag wat je ermee doet en stimuleer hem/haar een gebaar te maken, dat met het bedoelde voorwerp te maken heeft. Bijvoorbeeld: bij drinken -> drinkgebaar.
- Vraag of hij/zij iets kan tekenen of opschrijven. Soms lukt het wel om het woord of de eerste letter te schrijven, maar kan hij/zij het niet zeggen.
- Komen jullie er echt niet uit, laat het onderwerp dan even rusten en kom er later op terug.

Wat kan er worden verwacht van de logopedie in het ziekenhuis?

Kort na het ontstaan van afasie komt de logopedist in het ziekenhuis langs. Indien mogelijk wordt er direct gestart met taalonderzoeken. Hierdoor krijgt de logopedist een duidelijker beeld van

welke onderdelen van de taal verstoord zijn. Vervolgens wordt er gestart met de behandeling. Hierbij is er ook aandacht voor de familie en betrokkenen. Bij de bevordering van de communicatie is er namelijk een waardevolle rol voor u weggelegd.

Logopedie na ontslag

Wanneer uw familielid of naaste na ontslag uit het ziekenhuis nog steeds een afasie heeft dan wordt geadviseerd de logopedische behandeling voort te zetten. Als er naast logopedie nog andere therapieën nodig zijn zoals fysiotherapie of ergotherapie, dan wordt er vaak voor gekozen om de behandeling voort te zetten in een revalidatiecentrum of een verpleeghuissetting.

Op het moment dat er alleen nog logopedische begeleiding gewenst is, dan is er de mogelijkheid om naar een vrijgevestigde praktijk in de buurt te gaan. De logopedistes in het MUMC+ zullen de betreffende logopedist een overdracht sturen met daarin alle informatie.

Contact

Mocht u zelf nog vragen hebben na het lezen van dit informatieblad of heeft u behoefte aan extra begeleiding? Dan kunt u altijd contact opnemen met de afdeling Logopedie en vragen naar de behandelend logopedist.

Afdeling Logopedie
E-mail

043-387 51 38
maril.van.kimmenade@mumc.nl
inge.kulsdom@mumc.nl

Websites

- www.mumc.nl
- www.hersenletsel.nl
- www.hartstichting.nl
- www.afasiecentrum.nl

Odin 037675 / uitgave juni 2016

Bezoekadres
P. Debyelaan 25
6229 HX Maastricht

Postadres
Postbus 5800
6202 AZ Maastricht

Algemeen telefoonnummer
043-387 65 43
www.mumc.nl

Maastricht UMC+